

Bloed, zweet en tranen

2010/38
21, 05 | 2010

MENSEN

WELVAART

BESCHERMING

Toen Winston Churchill in 1940 premier werd van het Verenigd Koninkrijk, verklaarde hij niets te kunnen bieden dan *“blood, toil, tears, and sweat”*. België staat niet voor een wereldoorlog, maar onze penibele budgettaire en economische positie zou de strijdende politieke partijen tot een analoge publieke bekentenis moeten bewegen. Het Planbureau haalde alle hoofdlijnen met de melding dat België de komende jaren minstens 22 miljard euro zal moeten besparen. De boodschap en de cijfers zijn nochtans niet nieuw, maar de timing van het Planbureau is gelukkig. Midden in de verkiezingscampagne komt een welkome dosis realisme.

Marc De Vos
Director Itinera Institute

Alleen: de cijfers van het Planbureau verbergen een nog hardere realiteit. De situatie is nog ernstiger dan de noodzakelijke besparingen doen vermoeden. In omvang is de vereiste besparingsronde analoog met wat België in de jaren 80 van de vorige eeuw heeft doorgemaakt. Maar toen konden de regeringen nog rekenen op een forse rentemeevaller, werd een algemene devaluatie doorgevoerd en gingen besparingen vooral ten koste van investeringsuitgaven. Geen van die pistes is vandaag nog berijdbaar: de rente staat historisch laag en dreigt zelfs de schuld nog groter te maken indien ze heropleeft, de euro verhindert de noodrem van devaluatie (denk maar aan

Griekenland) en de investeringen staan al op een zeer laag pitje.

Op eenmalige ingrepen onder het motto “verkoop de familiejuwelen” moeten we al evenmin rekenen: het gaat hier om terugkerende besparingsnoden en veel juwelen zijn al verpatst. Daarenboven is het financieringsplaatje van het intussen federale België danig gecompliceerd geworden. De aankomende besparingsronde zal snel botsen op de onderfinanciering van het federale niveau en wordt dus ook een hyper-beladen communautair verhaal.

De voorspelde besparingsoefening wordt dus redelijk ongezien. Maar zelfs dat is maar voor-

De voorspelde besparingsoefening wordt dus redelijk ongezien. Maar zelfs dat is maar voor spel. De vergrijzing is gewoon niet gefinancierd en alle premissen en projecties terzake liggen de vuilbak in.

spel. De grootste uitdaging is en blijft de vergrijzing, die in de komende jaren en tot ver in deze eeuw permanent op de budgetten zal wegen. Een bezuiniging van 22 miljard moet onze begroting

in evenwicht brengen in 2015, met een staatsschuld van boven de 100% van de nationale welvaart. Welnu, België had

gerekend op een staatsschuld van maximaal 60%, zijnde een bijkomend gat van pakweg 150 miljard euro die we voor de vergrijzing nodig hebben. Ook de groeiverwachtingen van de Belgische economie blijven onder de vroegere veronderstellingen; een bijkomende en terugkerende domper van miljarden op jaarbasis. Idem voor werkgelegenheid.

Kortom: de vergrijzing is gewoon niet gefinancierd en alle premissen en projecties terzake liggen de vuilbak in. Gezondheidszorg en pensioenen staan op drijfzand. Dé studie van het jaar wordt niet die van het Planbureau maar die van de Hoge Raad van Financiën, die elk jaar de kostprijs van de vergrijzing raamt. Afspraak daarvoor in juni. Eén zaak staat op voorhand vast: de broekriem zal na 2015 niet de terug de kast in kunnen. In plaats van tekorten

af te bouwen, zullen we aanhoudend overschotten moeten maken op de begroting, als we de sociale zekerheid opnieuw duurzaam willen krijgen. En de enige weg naar overschotten is meer groei die meer welvaart oplevert. Dan belanden we bij die andere structurele problemen van ons land: competitiviteit, innovatie, ondernemerschap, loonkosten, langer werken, betere overheden – u kent het intussen grijsgedraaide lijstje van steeds terugkerende en nooit echt aangepakte prioriteiten.

De volgende vragen zouden daarom nu beantwoord moeten worden in het verkiezingsprogramma van elke politieke partij. Waarop gaat u besparen door minder uit te geven? Waar gaat u besparen door efficiëntiewinsten te maken? Wat gaat u extra belasten en wat zal daarvan de economische kost zijn? Welke strategische hervormingen stelt u voor om de gezondheidszorg zowel betaalbaar als hoogstaand te houden? Hoe gaat u het pensioensysteem stabiliseren zonder nog meer budgetontsporing? Welke keuzes maakt u om de Belgische economie en arbeidsmarkt beter te laten werken in de toekomst? Hoe gaat u de overheden in België effectiever krijgen voor de burger? En wat is de kostprijs of de opbrengst van elke maatregel die u voorstelt? Dat alles kan dan naar een onafhankelijk orgaan dat alle voorstel-

len van alle partijen naast elkaar legt om de rekening te maken. Dat zou een mooie opdracht zijn voor het Planbureau; in Nederland gebeurt het al jaren.

De inzet van de verkiezingen en van de volgende legislatuur is alvast duidelijk. Bloed, zijnde de offers die noodzakelijk zijn om de budgettaire ontsporing daadkrachtig en systematisch dicht te fietsen. Zweet, zijnde de grote strategische inspanning om de organisatie en de financiering van de sociale zekerheid te herijken.

Tranen, zijnde de hervorming van arbeidsmarkt, fiscaliteit en economie voor meer dynamiek, meer activiteit en minder fraude. En dat alles overgoten met een nieuwe communautaire saus van transparantie, werkbaarheid en verantwoordelijkheid. Pas wanneer we als samenleving collectief en dogmavrij die grote mobilisatie aangaan, zal een Grieks vervalscenario worden vermeden. Er is geen toveroplossing. Een opbod van loze verkiezingsbeloftes of goedkope vijandbeelden is uit den boze. De publieke opinie

heeft recht op de waarheid, ook al is die hard.

Marc De Vos
Hoofddocent UGent en directeur
van het Itinera Institute

*Verschenen als opinieartikel in
De Morgen van 21/05/2010*

Voor duurzame economische groei
en sociale bescherming.